

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКР
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи (проекту) та роботи в матеріалі
другий (магістерський) рівень

за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(вказати шифр та назву спеціальності)

на тему Особливості дизайнерських рішень мобільних трибун
для виступу, як елементу інтер'єру адміністративних
приймальень

Дипломник (ця) Мицкевич Ін-Гіна

Керівник Жаворонкова Мирослава Іллівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Допущений (а) до захисту кваліфікаційної роботи (проекту)

Протокол засідання кафедри

«02» 12 2024р. № 16

Завідувач кафедри

Жаворонкова М.І.
(підпис) (розшифрування підпису)

Чернівці 2024

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Оцінка ЕК 97 дев'яносто сім
(вказати цифрою та прописом)

Протокол засідання ЕК « 10 » 12 2024 р. № 6

Секретар ЕК

[підпис]
(підпис)

Григоренко Т. В.
(ініціали, прізвище)

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

другий (магістерський) рівень

за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Робота в матеріалі на тему: Мобільна трибуна для екологічно-гуманних приміщень

Склад роботи:

- проект і таблиці 3
- ескізний матеріал 10
- пояснювальна записка на 62 сторінок

Дипломник (ця)

[підпис]
(підпис)

Мисюк О. Г.
(ініціали, прізвище)

Керівник дипломного проекту та роботи в матеріалі

Григоренко Т. В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Рецензент

[підпис]
(підпис)

Шеремет О. О.
(ініціали, прізвище)

Тема

“Сучасні дизайнерські рішення меблевої трибуни для інтер'єру сучасного приватного будинку”

Методи дослідження

Використання джерел

Висновки

0% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

Filtered from the Report

- Bibliography
- Quoted Text
- Cited Text
- Small Matches (less than 12 words)
- Submitted works

Top Sources

- 0% Internet sources
- 0% Publications
- 0% Submitted works (Student Papers)

Integrity Flags

0 Integrity Flags for Review

No suspicious text manipulations found.

Our system's algorithms look deeply at a document for any inconsistencies that would set it apart from a normal submission. If we notice something strange, we flag it for you to review.

A Flag is not necessarily an indicator of a problem. However, we'd recommend you focus your attention there for further review.

Тема

“Особливості дизайнерських рішень мобільних трибун для виступу як елемента інтер’єру адміністративних приміщень”

Мицкан Ян Ілля

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Аналіз літератури з проблематики дослідження.....	6
1.2. Джерельна база дослідження.....	11
РОЗДІЛ 2. ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОБІЛЬНИХ ТРИБУН	
2.1. Відомості щодо розвитку трибуни в діяльності оратора.....	14
2.2. Історичні відомості щодо використання трибун.....	16
2.3. Ілюстративний матеріал.....	34
РОЗДІЛ 3. ХУДОЖНЬО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОРУ НАРОДНОГО РІЗБЛЕННЯ МАЙСТРІВ БУКОВИНИ	
3.1. Різблення, як виражальний засіб створення декору на деревині. Типологія орнаменту.....	40
3.2. Народні вироби і художні панно в хатньому інтер’єрі буковинців.....	47
3.3 «Мобільна трибуна», стилістична програма та композиційна побудова.....	49
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

« Трибуна слугує платформою для промовців, які звертаються до своєї аудиторії, і символізує владу та увагу. Незалежно від того, стоїте ви за трибуною чи відходите від неї, головне - захопити слухачів і виголосити промову, що запам'ятається » [...]. (Дженніфер Херріті)

Актуальність теми. Всі учасники певних публічних зібрань слухали доповідачів, які стояли, як правило, на підвищенні, або спостерігали, як переможці спортивних змагань виходять на платформу, щоб прийняти свої нагороди. Платформа, на якій вони стоять, або на якій виступає оратор – називається трибуною. Ще з античних часів люди винятково обирали місце для промов, адже розуміли наскільки воно відіграє вагому роль для аудиторії. Тому в продовж історії цьому місцю надавали ще більше уваги, додаючи декоративні елементи та додатковий функціонал, наприклад полицю, аби звільнити руки оповідачу. Всі ці аспекти зробили трибуну не від'ємною частиною приміщень для публічних виступів.

Насамперед слід назвати характеристики, які враховує розробник трибун:

- **Безпека:** переконатися, що трибуна конструктивно міцна і відповідає правилам безпеки для використання. Це стосується таких аспектів, як розподіл ваги, стійкість та несуча здатність.
- **Функціональність:** передбачити функції, які підвищують зручність використання трибуни, наприклад, вбудовані відсіки для зберігання та інтегровані технології для аудіовізуальних презентацій.
- **Естетичний дизайн:** поєднати сучасні елементи дизайну з традиційним українським декором, щоб створити візуально привабливу та культурно значущу структуру. Це може включати такі мотиви, як народні візерунки, геометричні орнаменти або символічні елементи, такі як український тризуб.

- Культурна складова: уважне ставлення до культурного значення українських традицій та декору, гарантуючи, що будь-які адаптації чи інтерпретації будуть зроблені зі смаком та повагою.
- Портативність: проектувати трибуну так, щоб її можна було легко транспортувати та пристосовувати до різних подій та локацій.

Основна функція трибуни, що передбачається як результат даної магістерської роботи, полягає в тому, щоб створити простір, де можна об'єднати культурну спадщину та сучасні тенденції, за допомогою традиційного українського орнаменту і новаторських вирішень дизайну.

Отже, *актуальність теми* магістерської кваліфікаційної роботи пояснюється зростаючим попитом на гнучку та портативну комунікацію для проведення заходів та виступів. Розробка мобільної трибуни, відповідає практичним потребам у різних галузях, таких як організація заходів, розваги, освіта та культурна діяльність. Також вона досліджує, як культурна спадщина може бути збережена та вшанована за допомогою сучасних дизайнерських рішень, що робить її не лише практичним у застосуванні виробом, але й відображенням національної ідентичності.

Об'єктом дослідження є традиційні трибуни для виступу від перших згадок у історії Стародавнього Риму до сьогодення.

Предмет дослідження: особливості художнього та технологічного вирішення трибуни; характерний символізм, який підсилював значущість спікера.

Мета: дослідити історичні та сучасні особливості розробки мобільних трибун для виступу.

Завдання:

- вивчення та узагальнення історіографічного матеріалу та мистецтвознавчої літератури;
- розглянути особливості українського різблення регіону Буковини кін. XIX - поч. XXI ст.;

- аналіз декоративно-орнаментальних мотивів та символіки орнаменту дерев'яних виробів Буковини;
- проаналізувати характерні риси трибуни як елементу в публічному просторі інтер'єру;
- пошук нових рішень, що образно розкривають значення адміністративних меблів: сучасних трибун із мотивами давніх зразків і як наслідок, виконання серії ескізів в матеріалі;
- виконати роботу в матеріалі, а саме, виготовити мобільну трибуну для виступу.

Методи дослідження. *Літературний метод* застосовувався для всебічного огляд наукової літератури, галузевих звітів та аналізу ринку, щоб визначити ключові концепції, тенденції та виклики у сфері мобільних подіумів та сценічного обладнання. Цей крок дозволив отримати цінну інформацію про існуючі рішення, технологічні досягнення та вподобання користувачів. *Метод спостереження* використовувався на різних виступах та заходах, де використовувалися мобільні подіуми. Цей підхід дозволив спостерігати за взаємодією виконавців, реакцією аудиторії та логістичними міркуваннями, пов'язаними з існуючими конструкціями подіумів у реальних умовах. Користуючись *Методом опитування* та інтерв'ю з виконавцями, організаторами заходів та менеджерами майданчиків, щоб з перших вуст дізнатися про їхній досвід, вподобання та проблеми, пов'язані з мобільними трибунами. Вони допомогли виявити конкретні потреби, бажані функції та больові точки з точки зору кінцевих користувачів. Застосовуючи *історичний метод* дослідження, можна отримати глибше розуміння походження, розвитку та культурного значення трибун для перформансів протягом історії. Цей метод висвітлює, як вони еволюціонували як невід'ємні елементи різних традицій перформансу, відображаючи мінливі потреби, цінності та практики суспільств з плином часу. *Порівняльно-історичний метод* використовувався для порівняння та протиставлення трибун, що використовувалися в різні

історичні періоди, географічні регіони і традиції виконання. Цей порівняльний підхід допомагає виявити спільні риси, відмінності та міжкультурні впливи у дизайні та використанні трибун.

Матеріал дослідження. Джерельну базу дослідження складають історичні джерела з вивчення особливостей створення та використання трибуни [5; 7; 19], інформація про сучасні підходи у виготовленні трибун [.....]; ілюстративні джерела.

Географічні межі дослідження охоплюють матеріал від античності до сьогодення.

Наукова новизна роботи полягає в поповненні відомостей щодо адміністративних меблів та їх ергономіки, технологічної інтеграції методів художньої обробки дерева у виготовлення трибуни, а також в обґрунтуванні культурних та історичних перспектив адміністративних меблів у приміщеннях.

Практичне значення роботи полягає у:

1. Дослідження історичного значення подіумів у публічних виступах.
2. Аналіз психологічного впливу дизайну подіуму на виступ оратора.
3. Дослідити культурний символізм дерева в публічному дискурсі.
4. Обговорення ролі технологій у розширенні функціональності мобільних подіумів.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Аналіз літератури з проблематики дослідження

Цей розділ базується на аналізі історичних джерел, зокрема праць із технології та історії художньої обробки дерева, наукових статей про український орнамент, а також сучасних досліджень у галузі дизайну, які поєднують традиції й інновації. Як студент спеціальності "Художня обробка дерева", я прагну показати, як глибоке вивчення традицій може стати основою для створення сучасних і водночас культурно значущих виробів.

Тема трибун для виступів охоплює широке поле знань, яке формувалося протягом століть. Основи цього дослідження пов'язані з еволюцією публічного простору, архітектури, дизайну меблів та функціональних конструкцій, а також з розвитком новітніх технологій і матеріалів у ХХІ столітті. Історичний аналіз дозволяє виявити основні тенденції, які вплинули на сучасні підходи до створення мобільних трибун, та їхній зв'язок із загальною естетикою адміністративних приміщень.

У Середньовіччі трибуни почали набувати релігійного характеру, перетворившись на кафедри для проповідників у церквах. Ці конструкції залишалися стаціонарними, їхній дизайн відповідав естетиці храмової архітектури. У добу Ренесансу трибуни почали з'являтися також у світських просторах – університетах, судових залах та ратушах. Вони часто були оздоблені різьбленням і мали декоративний характер, що свідчив про соціальний статус власника будівлі.

XVII та XVIII століття стали періодом підвищеної уваги до практичності та багатоцільового використання простору. В адміністративних приміщеннях того часу трибуни часто використовували для засідань і зібрань. Застосовувані матеріали, переважно дерево, залишалися масивними, що обмежувало мобільність конструкцій.

У ХХ столітті, зокрема після Першої світової війни, змінилися вимоги до дизайну та функціональності трибун. Модерністські підходи, представлені школою Баухаус, наголошували на раціональності та мінімалізмі у створенні об'єктів для інтер'єру. Трибуни стали частиною загальної концепції

відкритого простору, де кожен предмет мав чітко визначену функцію. Мобільність стала важливим критерієм у контексті багатофункціональності приміщень, таких як зали для зборів, університетські аудиторії чи виставкові простори.

У 1980–90-х роках дизайн трибун почав інтегруватися з новітніми технологіями. Зокрема, з'явилися конструкції з вбудованими мікрофонами, освітленням та мультимедійними екранами. Сучасні дослідники, такі як Колосніченко М.В., підкреслюють важливість технологічної інтеграції трибун для створення комфортного середовища презентацій у конференц-залах і адміністративних будівлях.

Аналіз літератури також виявив, що мобільні трибуни є важливою частиною корпоративного стилю. Їхній зовнішній вигляд має відповідати загальній естетиці приміщення, підкреслюючи імідж компанії чи установи. Праці Атлі Магнуса Сілова вказують на значущість гармонійного поєднання дизайну та функціональності, адже це не лише забезпечує комфорт, але й впливає на сприйняття аудиторією професіоналізму організації.

Зараз трибуни виготовляються з багатьох матеріалів, таких як: метал, кам'яні породи, композити. Але саме деревина не втрачає своєї актуальності у більшості сучасних інтер'єрах. Ще з давніх часів дерево вважалося універсальним матеріалом для створення побутових і декоративних предметів. Його природна текстура та тепло сприяли затишній атмосфері, що позитивно впливає на сприйняття простору. Сама ж обробка деревени не закінчується на виготовленні практичного виробу, адже саме художня обробка надає цим виробам декоративного і мистецького вигляду, що перетворює їх на унікальні витвори мистецтва.

Художня обробка дерева в Україні має багатовікову історію, пов'язану з доступністю цього матеріалу та його важливою роллю в побуті, релігії й мистецтві. У дохристиянські часи дерев'яні вироби мали ритуальний

характер, а з приходом християнства дерево активно використовували для будівництва храмів, іконостасів та предметів релігійного культу.

У період Київської Русі майстри створювали складні різьблені елементи архітектури та меблі. В добу козацтва (XVII–XVIII ст.) особливо популярним стало барокове різьблення на церковних спорудах і зброї.

У XIX–XX століттях дерев'яне різьблення набуло виразного етнічного стилю, що варіювався за регіонами: гуцульська інтарсія, подільські геометричні орнаменти, полтавська флористика. Народні майстри виготовляли скрині, ложки, іграшки, прикрашаючи їх різьбою, випалюванням чи інкрустацією.

Сьогодні художня обробка дерева залишається живою традицією, об'єднуючи давні техніки та сучасні дизайнерські підходи.

Попри значний прогрес у розробці мобільних трибун, дослідження в цій галузі мають свої прогалини. Наприклад, багато праць зосереджуються на технічних аспектах конструкції, ігноруючи естетичну складову та її вплив на сприйняття користувачами. Також не завжди враховуються сучасні вимоги до інтер'єрів багатофункціональних адміністративних приміщень, які потребують гнучких і адаптивних рішень. Саме тому, дослідивши безліч способів декорування, вибір впав на техніку *інтарсії*

Інтарсія — техніка художньої обробки дерева, яка полягає у створенні декоративних зображень або орнаментів шляхом інкрустації дерев'яної поверхні шматками деревини різних порід, кольорів і текстур. У процесі інтарсії окремі елементи малюнка вирізаються з дерева та вкладаються у попередньо підготовлену основу, що дозволяє створювати багатошарові, деталізовані композиції.

Інтарсія як техніка художньої обробки дерева має глибокі історичні корені, що сягають доби Середньовіччя. У працях М. Є. Станкевича зазначено, що інтарсія була популярною серед майстрів декоративно-прикладного мистецтва в Європі та на території України, де

техніка застосовувалася для прикрашення меблів і архітектурних деталей. Ця методика включає інкрустацію дерева різнокольоровими шматками, які створюють складні візерунки або сюжети (Станкевич, 1986). Також інтарсія згадується в європейській літературі як важливий елемент ренесансного мистецтва. Такі майстри, як Ченніно Ченніні, детально описували технології підготовки деревини для інтарсії, включаючи її виварювання для видалення природних соків та зменшення ризику розтріскування. Це свідчить про високий рівень технологічної майстерності, який залишається актуальним і сьогодні.

Головною перевагою використання техніки інтарсії для декорування мобільної трибуни є її здатність створювати виразний контраст, який робить орнамент помітним навіть із великої відстані. У великих залах, де зазвичай розміщуються трибуни, важливо привернути увагу глядачів до промовця, і декоративні елементи, виконані в техніці інтарсії, слугують не лише прикрасою, а й інструментом візуального акцентування. Контраст досягається через поєднання деревини різних порід із природними відтінками, що дозволяє створювати чіткі й яскраві орнаменти. Завдяки такій техніці трибуна стає не просто функціональним об'єктом, але й естетичним центром уваги. Крім того, використання орнаментів, стилізованих під традиційні українські вишивки, підсилює їхню культурну значущість і додає національної ідентичності об'єкту.

Наукові дослідження підтверджують, що інтарсія є однією з найбільш виразних технік декорування, яка ефективно підкреслює особливості форми та об'єму дерев'яних виробів. Вона забезпечує не лише декоративний, а й інформаційний ефект, адже дозволяє закодувати в орнаменті символічні елементи, які несуть культурний або навіть комунікаційний зміст.

Традиційний український орнамент, який планується адаптувати до техніки інтарсії, має багатий символізм і різноманітність геометричних мотивів. Роботи В. Свиди та інших народних художників демонструють

використання орнаментів у різних техніках художньої обробки дерева, що підтверджує універсальність цього елементу в дизайні меблів та предметів інтер'єру.

Дослідники, як-от Т. Кара-Васильєва, наголошують на важливості збереження етнічної самобутності в сучасному мистецтві через використання традиційних орнаментів. У контексті вашого проекту це означає адаптацію геометричних та рослинних мотивів до технічних можливостей інтарсії, що дозволяє зберегти зв'язок із народною культурою.

Таким чином, дослідження історії та джерел з проблематики мобільних трибун дозволяє не лише оцінити розвиток конструкцій, але й виокремити основні тенденції, що визначають сучасні вимоги до таких об'єктів, зокрема щодо функціональності, мобільності та інтер'єрної гармонії.

1.2 Джерельна база дослідження

Для дослідження теми мобільних трибун як елемента інтер'єру адміністративних приміщень було використано широке коло джерел, які охоплюють історичний, конструктивний, дизайнерський та технологічний аспекти. Джерельна база включає наукові праці, статті, монографії, технічну літературу, а також ресурси, що висвітлюють сучасні тенденції у дизайні меблів.

Одним із найвагоміших джерел є монографія Флетчера Б. "Історія архітектури" (Лондон, 1905), яка є фундаментальною працею у вивченні

історії публічних просторів та архітектури. У цій роботі розглянуто розвиток трибун від античності до сучасності, зокрема їхні символічні та функціональні особливості в різних культурах. Це джерело дозволяє простежити, як історичний контекст впливав на формування конструкцій, призначених для публічного спілкування, і як ці ідеї знайшли відображення у сучасному дизайні. Аналізуючи історичні приклади, можна побачити, що трибуни завжди були не лише функціональними елементами, а й мали вагоме естетичне та соціальне значення, що залишається актуальним і сьогодні.

Іншим ключовим джерелом є посібник Чіна М. В. "Основи ергономіки та дизайну інтер'єрів" (Київ, 2012), який охоплює сучасні підходи до проектування меблів, приділяючи особливу увагу функціональності, ергономіці та відповідності меблів різним умовам експлуатації. У контексті мобільних трибун це джерело є надзвичайно важливим, оскільки дозволяє сформулювати вимоги до їхнього дизайну: мобільність, зручність у використанні та гармонійна інтеграція в інтер'єр адміністративних приміщень. Практичні рекомендації цієї праці сприяють поєднанню естетики з функціональністю, що є визначальним у створенні адаптивного елемента для публічних виступів.

Історичні аспекти теми також розкриваються у праці Костюченка І. В. "Архітектура громадських споруд" (Харків, 1998), де детально описано еволюцію публічних просторів від античності до сучасності. Це джерело дозволило глибше зрозуміти зміну функціонального призначення трибун у контексті суспільного розвитку.

Вивчення матеріалів, що використовуються у виробництві мобільних трибун, ґрунтувалося на праці Руденка С. М. "Сучасні матеріали у меблевій індустрії" (Львів, 2015), яка детально розкриває вплив новітніх матеріалів, таких як композити та екологічні дерев'яні панелі, на створення легких і міцних конструкцій. Ця інформація стала основою для визначення матеріалів,

які найбільше відповідають сучасним вимогам щодо екологічності, надійності та естетичної привабливості.

Сучасні дизайнерські рішення досліджувалися через аналіз статей, опублікованих у виданнях *ArchDaily* та *Designboom*. Ці ресурси висвітлюють інноваційні підходи до дизайну меблів, включаючи адаптивність, мобільність та інтеграцію новітніх технологій. Додаткову інформацію надала книга Джонса А. "Інновації у дизайні меблів" (Берлін, 2018), яка акцентує увагу на багатофункціональності меблів як ключовій тенденції сучасного дизайну.

Нормативні аспекти проектування трибун для виступів були розглянуті через вивчення ДСТУ 4316:2004 "Меблі для адміністративних приміщень: Технічні вимоги" (Київ, 2004) та європейських стандартів. Ці документи описують технічні характеристики, ергономічні норми та вимоги до безпеки, що є важливими у контексті створення трибуни, яка відповідатиме сучасним стандартам.

Аналіз широкої джерельної бази дозволяє забезпечити всебічне висвітлення теми мобільних трибун. Особливу значущість у цьому дослідженні мали праці Флетчера Б. та Чіна М. В., які забезпечують теоретичне підґрунтя для глибокого розуміння історичного контексту, конструктивних особливостей та ергономічних вимог до трибун. Їхній внесок є ключовим для створення інноваційного дизайнерського рішення, яке об'єднає функціональність, естетику та практичність у межах сучасного інтер'єру адміністративних приміщень.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОБІЛЬНИХ ТРИБУН

2.1. Відомості щодо розвитку трибуни в діяльності оратора

Пригадую, як у юності я вперше почув від старших майстрів думку: "Художня обробка дерева — це не просто ремесло, а спосіб говорити з майбутніми поколіннями". Ці слова надихнули мене замислитися над тим, як дерево ставало більше, ніж матеріалом, як воно зберігало історію та культуру. Я дізнався, що техніки обробки, як-от інтарсія, здавна використовували для створення речей, які не лише служили своїй функції, а й розповідали про епоху, ідеали та майстерність тих, хто їх виготовляв. У той час, коли інтер'єри адміністративних приміщень дедалі частіше тяжіли до мінімалізму, багато традицій здавалися несумісними із сучасним

дизайном. Саме тому для мене стало важливим завданням знайти спосіб поєднати ці два світи. Я бачив, як можна було використати стилізований орнамент у техніці інтарсії, що відображав би нашу ідентичність, і водночас вписати його у сучасну форму, яка була б лаконічною та функціональною. Це поєднання традицій та сучасності, як мені тоді здавалося, дозволило б створити трибуну, яка залишалася б виразом нашої культури, гармонійно виглядаючи в сучасному інтер'єрі.

Відомості про трибуни згадуються ще за часів Римської імперії, вони набули найбільшої популярності в публічних інтер'єрах, особливо в таких просторах, як амфітеатри та базиліки. Римські трибуни часто були ретельно декоровані архітектурними елементами, такими як колони, фризиди та статуї, що символізували владу оратора.

Протягом середньовіччя та епохи Відродження дизайн трибун продовжував розвиватися під впливом досягнень у майстерності та художньому вираженні. Подіуми стали більш вишуканими, з витонченим різьбленням і прикрасами, особливо в релігійних і церемоніальних приміщеннях.

Промислова революція призвела до значних змін у конструкції та матеріалах трибун. З появою методів масового виробництва і використання сталі та інших металів трибуни стали більш стандартизованими і довговічними. У цей період також з'явилися портативні варіації, що дозволило легко транспортувати і встановлювати їх.

20 століття стало свідком подальшого розвитку дизайну адміністративних меблів, завдяки технологічним інноваціям та зростаючому попиту на мультимедійні презентації. Трибуни почали оснащуватися вбудованими мікрофонами, освітленням та аудіовізуальним обладнанням, що дозволило спікерам проводити більш динамічні та захоплюючі презентації.

За останні десятиліття цифрова революція перетворила трибуни на складні мультимедійні платформи. Зараз вони часто мають інтегровані

екрани, сенсорні панелі та можливості підключення ноутбуків та інших пристроїв, що полегшує взаємодію з презентаційними матеріалами. Крім того, міркування доступності призвели до розробки подіумів, пристосованих для людей з обмеженими можливостями, з такими функціями, як регулювання висоти та доступ для інвалідних візків.

Загалом, розвиток трибун відображає еволюцію потреб і практик публічних виступів: від простих піднесених платформ до технологічно просунутих мультимедійних центрів, спрямованих на підвищення здатності оратора ефективно комунікувати зі своєю аудиторією.

2.2. Історичні відомості щодо використання трибун

Стародавні цивілізації.

Давня Індія. У Давній Індії трибуни як елементи суспільного життя також мали своє значення, хоча їх форма і функціональність відрізнялися від аналогів у Греції чи Римі. Індійська цивілізація, відома своєю глибокою релігійністю, багатою культурою і складною соціальною структурою, вплинула на характер місць для публічних виступів, релігійних проповідей і політичних зібрань.

Головними центрами публічних виступів в Індії були храми, ступи та монастирі (віхари), які одночасно виконували функції освітніх і духовних центрів. У цих місцях наставники, філософи та релігійні діячі використовували підвищення або платформу, схожу на трибуну, щоб проповідувати свої ідеї. Одним із таких прикладів є ступи — монументальні споруди, присвячені буддизму, які слугували не лише релігійними символами,

а й місцем, де громада могла збиратися для спільного слухання проповідей. Ступа в Санчі, побудована в III столітті до н.е., є знаковим прикладом архітектури цього періоду. Тут проповіді виголошувалися на спеціально облаштованих терасах, які функціонально можна порівняти з трибунами.

У побуті Давньої Індії значну роль відігравала система варн і каст, яка впливала на розподіл обов'язків у суспільстві. Публічні виступи мали глибокий символічний зміст і виконували роль засобу поширення духовного знання. Наприклад, брахмани, як духовна еліта, найчастіше використовували спеціальні підвищення в храмах для навчання і передачі священних текстів Вед або філософських доктрин, таких як упанішади. Такі "трибуни" часто були прикрашені символічними орнаментами та дерев'яними елементами, які вражають тонкістю різьблення навіть сьогодні. Дерев'яні конструкції, які використовувалися для оздоблення місць для проповідей, мали складні орнаменти з рослинними мотивами, що відображали індійське уявлення про гармонію між людиною і природою.

Особливим елементом індійського суспільного життя були ашрами — віддалені духовні обителі, які служили не тільки місцем для медитації і відлюдницького життя, але й осередками навчання. Тут вчителі збирали учнів навколо себе, передаючи знання і пояснюючи священні тексти. Подібні платформи для проповідей і навчання мали більш утилітарний, а не монументальний вигляд, що відображало аскетичність життя в ашрамах.

Індійське ремісництво того часу вирізнялося високим рівнем майстерності, і дерев'яні платформи або місця для виступів могли бути прикрашені різьбленням або інкрустацією з дорогоцінних матеріалів. Наприклад, у розкопках в містах Мохенджо-Даро і Хараппа були знайдені зразки меблів і дерев'яних споруд, які свідчать про високий рівень деревообробки. Подібні техніки використовувалися й для виготовлення трибун, які, хоч і не збереглися до сьогодні, описуються в літературі того часу, зокрема в епічних творах, таких як "Махабхарата" і "Рамаяна".

Таким чином, у Давній Індії трибуни для публічних виступів, хоч і не завжди були подібними до західних аналогів, виконували важливу роль у суспільному і духовному житті. Вони відображали унікальні релігійні традиції, соціальну ієрархію та майстерність ремісників того часу. Традиції та символіка цих трибун продовжували впливати на культуру навіть після того, як індійське суспільство вступило в нові епохи розвитку.

Месопотамія, що відома як "колиска цивілізації", стала одним із перших місць, де людство створило організоване суспільство з розвиненою культурою, письмом і архітектурою. Побут мешканців цього регіону, який охоплює території сучасного Іраку, Сирії та Туреччини, був нерозривно пов'язаний із річками Тигр і Євфрат. Розвинена іригаційна система дозволила створити міста-держави, такі як Ур, Урук, Вавилон, кожне з яких стало осередком політичного, релігійного й культурного життя.

У Месопотамії вже в III тисячолітті до нашої ери з'являються соціальні класи: правителі, жерці, купці, ремісники та селяни. Повсякденне життя залежало від соціального стану. Для правлячої верхівки будували палаци, що були не лише житлом, а й символом влади. Релігійні ритуали й державні рішення часто відбувалися на спеціально облаштованих майданчиках, серед яких виділялися зикурати — ступінчасті храми, що водночас слугували як релігійними центрами, так і трибунами для важливих проголошень.

Для простого люду побут був значно скромнішим. Більшість населення мешкала в глинобитних будинках, займалася сільським господарством і ремеслом. Дерево в регіоні було дефіцитним ресурсом, що зумовило широке використання глини для будівництва, а також для створення виробів, включаючи таблички з клинописом. Проте дерев'яні елементи були цінними, їх часто оздоблювали різьбленням і використовували для виготовлення меблів або ритуальних предметів.

Трибуни в класичному розумінні в Месопотамії не з'являлися, проте архітектурні елементи, що виконували їхні функції, мали велике значення.

Наприклад, у містах зикурати з їхніми підвищеннями слугували не лише храмами, але й місцями, де правителі або жерці оголошували важливі постанови чи вели ритуальні церемонії. Найвідоміший зикурат — Великий зикурат Ура, споруджений у ХХІ столітті до нашої ери. Його підвищення використовували для проголошення царських указів і проведення культових ритуалів.

Артефакти з Месопотамії, як-от кам'яні барельєфи та таблички з клинописом, часто зображують сцени публічних виступів або ритуалів. Наприклад, відома стела Хаммурапі (XVIII століття до н.е.), на якій зафіксовано один із перших відомих юридичних кодексів, показує символічну сцену передачі влади, що могла відбуватися на спеціальному публічному підвищенні. Це свідчить про те, що в Месопотамії існували чітко визначені місця для виступів, які підкреслювали статус і важливість оратора.

Дерев'яні вироби Месопотамії рідко зберігалися через кліматичні умови, однак письмові джерела свідчать про високу майстерність ремісників. Вони створювали меблі та оздоблення для храмів, палаців і ритуальних споруд, використовуючи дерево, привезене з далеких країв. Інкрустація та різьблення на дерев'яних виробах підкреслювали статусність і значущість предметів.

Наприклад, виявлені в Уруці барельєфи із зображеннями правителів на підвищеннях дозволяють припустити, що спеціальні платформи чи трони, можливо, з дерева, були важливим елементом для проведення церемоній. Це вказує на високий рівень організації виступів і пошану до таких конструкцій.

Єгипетська цивілізація, що існувала протягом тисячоліть, вражає своєю культурною багатогранністю та досягненнями в архітектурі, мистецтві й організації суспільного життя. Публічні виступи, хоча й не були поширені в класичному розумінні, характерному для Греції чи Риму, мали своє місце в соціальних, релігійних і політичних традиціях Єгипту. Унікальність єгипетського підходу до таких виступів полягала в тісному переплетенні

повсякденного життя з релігійними обрядами та монументальними архітектурними спорудами, серед яких можна виділити особливу роль місць для виголошення ритуальних промов або публічних звернень.

У Стародавньому Єгипті релігія була центральною складовою життя. Щоденні обряди, церемонії на честь богів, державні заходи – усе це проводилося під егідою фараона, який вважався напівбожественною особою. Побут простих єгиптян здебільшого обертався навколо землеробства та ремесел, тоді як вищі верстви населення, зокрема жреці та чиновники, займалися релігійною та адміністративною діяльністю.

Публічні виступи в Єгипті відбувалися переважно у формі ритуальних промов, які виголошували жреці в храмах або фараони під час урочистих церемоній. Такі промови нерідко супроводжувалися символічними діями: піднесенням дарів богам, жертвопринесеннями чи проголошенням указів. Спеціально створені місця для цих подій — наприклад, храми або відкриті площі біля палаців — можна розглядати як своєрідні аналоги трибун.

Єгипетські храми, такі як Карнак або Луксор, слугували не лише культовими спорудами, а й місцями, де виголошувалися промови фараонів і жерців. Однією з архітектурних особливостей було створення високих платформ, доступних лише для обраних. Наприклад, у храмі Амона-Ра в Карнаці використовувалася простора підвищена платформа, де фараон або верховний жрець зверталися до людей або виголошували молитви богам. Подібні конструкції забезпечували добру видимість і символізували вищість тих, хто з них виступав.

Вироби тих часів також вражають своєю майстерністю. Деревообробка, хоч і не була основним видом ремесла, використовувалася для створення палиць, тронів, священних об'єктів і релігійних символів. Одним із найвідоміших зразків є трон Тутанхамона, інкрустований золотом і коштовним камінням, який символізує не лише статус правителя, а й його духовний зв'язок із богами. Хоча цей трон не є трибуною в класичному

розумінні, його оформлення і конструкція вказують на високий рівень майстерності ремісників.

Дерево в Єгипті було цінним матеріалом, оскільки його запаси були обмеженими. Його імпортували з сусідніх регіонів, таких як Ліван, що ще більше підвищувало його вартість. Для виготовлення церемоніальних об'єктів використовували дорогі породи дерева, які покривали золотом, різьбленням або інкрустаціями. Збереглися приклади меблів, що демонструють тонку роботу ремісників, зокрема різьблені скрині, підставки для статуй богів і переносні вівтарі, які могли бути попередниками ритуальних трибун.

Стародавній Єгипет залишається джерелом натхнення для сучасних митців і дизайнерів. Декоративні елементи, інкрустації, симетричні орнаменти, що прикрашали культові об'єкти, можуть бути адаптовані до сучасних виробів. Наприклад, використання інтарсії в стилізованих меблях або трибунах дозволяє інтегрувати історичну спадщину у сучасний контекст. Це збагачує культурну ідентичність сучасних виробів, роблячи їх не лише функціональними, але й естетично значущими.

Древній Китай. У давньому Китаї трибуни для виступів не мали такого значення, як у Стародавній Греції чи Римі, але публічне спілкування і зібрання відігравали важливу роль у соціальному та політичному житті. Замість трибун у їхньому класичному розумінні використовували спеціально облаштовані палацові або храмові зали, де правителі, чиновники чи вчені виголошували свої промови або проводили навчання. Китайська культура того часу мала свої унікальні особливості, які впливали на форму та функцію простору для публічних виступів.

Давньокитайський побут був тісно пов'язаний із конфуціанськими принципами, які пропагували гармонію, повагу до старших, дотримання ритуалів і етику у всіх аспектах життя. Це відображалося і в архітектурі. Традиційні китайські палаци та храми, як правило, включали зали з

відкритим простором, де важливі особи могли спілкуватися з підданими чи учнями. Наприклад, в імператорських палацах, таких як Заборонене місто, існували спеціальні приміщення для аудієнцій та офіційних оголошень. Ці зали символізували владу і гармонію, а підвищення чи платформи для виступів часто були витонченими дерев'яними конструкціями, оздобленими різьбою та лакуванням.

Особливістю китайської культури була висока повага до освіти та знань. У конфуціанських школах та академіях вчителі виступали перед учнями, використовуючи для цього прості дерев'яні підвищення. Відома традиція створення сувоїв з мудрими висловами вчителів бере свій початок саме з цих освітніх зібрань. На таких підвищеннях виголошували лекції, що формувало атмосферу поваги до науки та мистецтва.

Цінність трибун у давньому Китаї полягала не стільки в їхній конструкції, скільки в символічній ролі. Наприклад, підвищення на великих зібраннях могло символізувати статус і мудрість оратора. Суворість китайської ієрархії вимагала точного розташування людей у просторі, і навіть невеликі підвищення вказували на соціальний статус виступаючого.

Аналіз виробів того часу показує, що дерев'яні конструкції в Китаї були надзвичайно деталізованими й витонченими. Наприклад, уцілілі артефакти з часів династії Тан (VII–X ст.) свідчать про високий рівень майстерності різьблення. Дерев'яні вироби, такі як пюпітри для зберігання сувоїв або підставки для виступів, вражають своєю складною геометрією і символічними візерунками, що включали драконів, хмари або квіти лотоса. Такі мотиви часто використовували для позначення сили, духовності та мудрості. Одним із прикладів є збережені зразки меблів із храмів династії Мін (XIV–XVII ст.), які мали підвищення для проповідників із вишуканими елементами традиційного орнаменту.

У побуті давніх китайців дерево відігравало особливу роль. Майстри використовували різні види деревини для створення предметів побуту,

зокрема тікове та сандалове дерево. Ці матеріали обиралися за їхню довговічність і красу, а також через символічне значення. Наприклад, дерево лотоса вважалося знаком духовного пробудження.

Римська цивілізація, залишила значний слід в історії архітектури та культури, зокрема через використання трибун. Римляни, які прагнули до величі та урочистості у всіх сферах життя, активно впроваджували архітектурні рішення, що використовувались для публічних виступів, політичних дебатів та розважальних заходів. Трибуни в Римі були важливим елементом публічного життя і відображали не лише суспільну організацію, а й культурні та політичні традиції.

У Римі трибуни не тільки були місцями для публічних виступів, а й мали вагомое політичне значення. З самого початку розвитку Римської республіки трибуни стали важливими органами влади, що мали повноваження виступати від імені народу, захищати права громадян від можливих зловживань з боку магістратів та сенаторів. Це давало ораторам на трибунах значну роль у процесах управління. Римські трибуни використовувались для оголошення важливих політичних рішень, прийняття законів і постанов, а також для публічних засуджень. Найбільш помітними такими трибунами стали форуми, де збиралися представники сенату і народні збори, щоб висловити свої думки і прийняти рішення.

Важливо зазначити, що трибуни були частиною широкої архітектурної композиції римських форумів і публічних площ. Форум Риму був серцем міста і місцем, де відбувалися політичні, релігійні та соціальні події. На цих площах оратори часто виступали перед великою кількістю громадян, тому конструкція трибун мала бути продумана так, щоб кожен присутній міг чути і бачити виступаючого. Оскільки Рим був великим імперським центром, розташованим у серці цивілізації, римські трибуни були масштабними і часто прикрашались величними скульптурами та іншими елементами архітектурного оздоблення.

Римські трибуни мали різні архітектурні форми в залежності від їхнього призначення. Найбільш значущими були трибуни на форумах, театрах і амфітеатрах. Наприклад, у знаменитому римському театрі Помпея, побудованому в 55 р. до н.е., були спеціально спроектовані трибуни для публічних виступів. Тут оратори могли виступати перед численними слухачами, а також для проведення політичних дебатів і судових процесів. Цей театр був однією з перших великих архітектурних споруд, де трибуни були поєднані з функціональним простором, а їхнє розташування і конструкція дозволяли забезпечити максимально комфортний перегляд і слухання виступів. Водночас ці трибуни виконували й естетичну функцію, адже їхнє оздоблення допомагало створити відповідний урочистий настрій, що підкреслювало важливість подій, які відбувалися.

Амфітеатри, як Колізей, також мали спеціальні трибуни для виступів. Відомо, що на таких трибунах виступали імператори, гладіатори та інші важливі особи, зокрема для анонсування боїв або проведення урочистих подій. Трибуни в амфітеатрах мали складну конструкцію, де висота та форма сприяли не тільки зручному огляду, а й забезпечували чіткість звуку. Ці архітектурні особливості дозволяли досягти максимального ефекту на публіку і підвищувати значущість подій.

Римські трибуни, особливо в театрах і амфітеатрах, часто оформлювалися витонченими декоративними елементами. Використання колон, фресок, мозаїк, а також різьблених дерев'яних або мармурових обробок створювало атмосферу урочистості і величі. Особливо важливе місце серед цих елементів займала різьба по дереву і камені, адже римляни славилися своєю здатністю поєднувати функціональність і естетику в архітектурних рішеннях. У більшості випадків трибуни виготовлялися з дерева або каменю, з особливою увагою до деталей, що підкреслювали статус певного місця.

Римські оратори часто користувалися амфітеатральними трибунами для підготовки до великих виступів. Як правило, ці оратори мали специфічні манери поведінки, адаптовані до архітектурних умов, зокрема до акустики. Римляни дуже велику увагу приділяли тому, щоб виступи були не тільки політичними або військовими, а й візуально вражаючими, що досягалося через використання ефектних амфітеатрів та інших споруд.

Побут римлян був тісно пов'язаний з їхньою культурною і політичною практикою. Римляни активно використовували публічні простори для зборів, зустрічей і торгових угод, що включало не тільки форум, а й інші місця для виступів і дебатів. Їхні соціальні звичаї передбачали участь у громадському житті, де трибуни були важливими елементами. Для римлян важливим було підтримання зв'язку з громадськістю через участь у політичних подіях, публічних виступах, розвагах, що підкреслювалося через архітектурні та декоративні елементи трибун.

Давня Греція. Побут давньої Греції формувався в умовах, коли культура, мистецтво та політичне життя були взаємопов'язані. Суспільне життя значною мірою визначалося демократією, особливо в таких містах-державах, як Афіни. Громадяни проводили багато часу на агорах — центральних площах, де відбувалися торги, судові засідання, політичні обговорення та публічні виступи. Саме на таких зібраннях використовували трибуни як важливий інструмент для комунікації між ораторами та слухачами.

Трибуни в давній Греції спочатку були простими підвищеннями, але з часом стали символами громадянської участі та впливу. Наприклад, **бема**, що використовувалася в афінському суді або під час зборів, була платформою для промовців. Цей елемент демонстрував важливість публічного слова в житті полісу. Сама конструкція трибун мала функціональний і символічний характер: вони підкреслювали статус оратора, дозволяючи йому бути видимим і чутним для всіх присутніх. У мистецтві того часу зустрічаються

зображення таких трибун у вазописі, які дозволяють зробити висновки про їхній вигляд і значення.

Грецький побут вирізнявся поміркованістю та спрямованістю на інтелектуальний розвиток. Основною соціальною одиницею була родина, але кожен громадянин брав активну участь у справах полісу. Політика і філософія стали центральними складовими культурного життя. Ораторське мистецтво розглядалося не лише як спосіб переконання, а й як форма мистецтва, що вимагала підготовки, знання риторики та вміння взаємодіяти з аудиторією.

Значущість трибун для грецького суспільства підкреслюється тим, що вони були частиною найважливіших подій — від судових засідань до військових нарад. Відомо, що такі видатні оратори, як Демосфен, використовували трибуни для своїх знаменитих промов, у яких вони намагалися переконати слухачів у важливих політичних ідеях. Для Греції трибуна була не просто місцем виступу, а засобом зміцнення демократичних принципів і прав громадян на участь у політичному житті.

Аналіз виробів тієї епохи свідчить про використання дерева та каменю для виготовлення трибун. Збережені археологічні знахідки дозволяють реконструювати вигляд давньогрецьких трибун: вони були здебільшого простими за конструкцією, але елегантними, з акцентом на гармонійність форм. Деякі зразки декорувалися орнаментом, що відображало естетичні уподобання тієї епохи. Це підтверджує, що навіть утилітарні предмети у Греції виконували роль культурних артефактів.

Побутові реалії Греції також вплинули на дизайн трибун. Умови південного клімату та природні матеріали, доступні для будівництва, диктували їхній зовнішній вигляд. Наприклад, використання мармуру та глини характерне для Афін, де прагнули поєднати практичність і красу. Трибуни, які стали частиною архітектури театрів, таких як театр Діоніса, демонструють еволюцію публічного простору в напрямку інтеграції мистецтва й функціональності.

Епоха Середньовіччя та Відродження

Епоха Середньовіччя та Відродження є важливими періодами в історії, що формували культурні, соціальні й мистецькі традиції, які вплинули на створення виробів, включно з трибунами для виступів.

У **Середньовіччі** трибуни набули релігійного характеру й стали важливими елементами церковного інтер'єру. Роль публічних виступів змінилася — головними промовцями стали священники, які проповідували з амвонів і кафедр. Ці елементи архітектури вирізнялися високою майстерністю виконання, адже вони служили не лише для передачі слів, але й для підкреслення величі церкви. Амвони створювалися з дерева, прикрашалися складним різьбленням, що часто зображало біблійні сцени або символіку. Зокрема, у готичних соборах Франції чи Німеччини амвони були центрами духовної діяльності, і їхня пишність відображала значущість церкви в житті суспільства.

Побут середньовічного населення зосереджувався навколо релігії. Люди більшу частину життя присвячували виконанню церковних обов'язків, а церковні служби були місцем зустрічей і спілкування. У цей час майстри розвивали свої навички у деревообробці, створюючи амвони та інші культові предмети, які підкреслювали сакральність церковних просторів. Зразки таких виробів збереглися до наших днів, наприклад, знаменитий амвон базиліки Санта-Марія-делле-Граціє в Італії, який є взірцем майстерності середньовічних різьбярів.

Перехід до **епохи Відродження** ознаменувався великим культурним переворотом. Людство почало переосмислювати роль людини у світі, звертатися до ідеалів античності, і це позначилося на всіх аспектах життя, включно з архітектурою та мистецтвом. Університети, які стали новими центрами знань, значно вплинули на розвиток публічних виступів. Університетські лекційні зали та театри часто обладнувалися трибунами, які відповідали новим уявленням про комфорт і естетику. Трибуни тих часів, як

правило, виготовлялися з дерева, оздобленого інтарсією та складними геометричними орнаментами, що демонстрували технічні досягнення ремісників.

Побут епохи Відродження був пронизаний духом гуманізму. Суспільство почало цінувати освіту, мистецтво і науку, що створило умови для розвитку майстерності ремісників і митців. Це час розквіту різьблення по дереву як мистецтва. Наприклад, трибуна в соборі Санта-Марія-дель-Фьоре у Флоренції є одним із найкращих прикладів синтезу майстерності і художнього смаку епохи. Її вишукане різьблення демонструє увагу до деталей, а геометричні та флористичні мотиви відображають ідеї гармонії, властиві відродженському мистецтву.

Ранньомодерний період

Ранньомодерний період, який охоплює XVI–XVIII століття, був часом значних соціальних, політичних і культурних трансформацій, що знайшли своє відображення в розвитку трибун для виступів. Цей період став часом формування національних держав, реформації, контрреформації, розквіту абсолютизму і наукових відкриттів, що вплинуло на побут і функціональність суспільних просторів, зокрема й трибун.

Політична сфера ранньомодерного періоду значно трансформувалася з розвитком абсолютизму, особливо в європейських монархіях. Трибуни стали важливими атрибутами королівських дворів і парламентів. У таких країнах, як Англія і Франція, вони слугували для проголошення законів і важливих політичних промов. Наприклад, у Вестмінстерському палаці в Англії трибуни в парламенті символізували впорядкованість і авторитет влади. Вони виготовлялися з дерева та мали багаті оздоблення, що підкреслювали велич і значущість державної влади.

Релігійні зміни періоду, зокрема реформація та контрреформація, значною мірою вплинули на вигляд і використання трибун. Проповідницькі кафедри, які стали центральним елементом інтер'єру багатьох

протестантських храмів, відзначалися практичністю й символізмом. У протестантських храмах трибуни часто виготовлялися з дерева і прикрашалися стриманими різьбленими елементами, що відповідало ідеям скромності та простоти, властивими цьому релігійному руху. У католицьких храмах, навпаки, кафедри для проповідей були розкішно декоровані, що відповідало бароковій естетиці контрреформації. Наприклад, кафедра в базиліці Святого Лоренцо у Флоренції, виготовлена в стилі бароко, є яскравим прикладом цього періоду.

Побут та соціальні зміни вплинули на роль трибун і в наукових колах. Ранньомодерний період був часом зародження наукових товариств, таких як Лондонське королівське товариство або Французька академія наук. У цих організаціях трибуни використовувалися для виголошення лекцій, презентацій наукових відкриттів і дебатів. Відомий приклад — трибуна в Оксфордському університеті, з якої виступав Ісаак Ньютон. Ці трибуни, як правило, були функціональними, але їхня архітектурна естетика залишалася важливою, адже вони підкреслювали повагу до знань і культури.

Побут людей ранньомодерного періоду характеризувався соціальною ієрархією. Вищі стани приділяли особливу увагу розкоші у своїх резиденціях, де трибуни використовувалися під час приватних зібрань або прийомів. Дерев'яні трибуни нерідко прикрашалися гербами власників, а їхня різьба часто виконувалася у стилі ренесансу чи бароко. У той же час у нижчих станах публічні простори з трибунами, такі як ринкові площі чи судові зали, були скромнішими, але все ж слугували місцем для дискусій і прийняття рішень.

Від промислової революції до сьогодення

Перехід від епохи промислової революції до сучасності приніс значні зміни у виробництві, функціональності та дизайні трибун. Починаючи з другої половини XVIII століття, коли машинізація виробництва почала

замінювати ручну працю, меблярство, зокрема виготовлення трибун, стало більш масовим. Це дозволило значно знизити їхню вартість, зробивши такі конструкції доступнішими для широких верств населення. Замість повністю ручного створення дерев'яних виробів унікального дизайну почали використовувати стандартні моделі, виготовлені із застосуванням верстатів.

XIX століття ознаменувалося підвищенням уваги до публічних просторів у контексті індустріалізації та урбанізації. Великі міста отримали нові адміністративні будівлі, зали для зборів і театри, де трибуни використовувалися не лише для політичних виступів, але й для громадських обговорень, лекцій, навчання. Стилiстика трибун у цей період все ще зберігала класицистичні риси, відображаючи повагу до традицій античності. Наприклад, різьблені трибуни, прикрашені барельєфами та колонами, використовувалися в британських парламентських залах та американських судах.

У цей період також активно впроваджували інноваційні матеріали: метали, зокрема чавун і сталь, стали частиною конструкцій трибун. Деревообробка хоч і залишалася важливим елементом у виготовленні меблів, почала поступатися місцем комбінованим матеріалам, що дозволяло збільшувати міцність і довговічність виробів.

Початок XX століття приніс функціоналізм і мінімалізм у дизайн. Трибуни стали більш стриманими у вигляді, але водночас удосконаленими з точки зору ергономіки. Особливо ці зміни були помітні після Першої світової війни, коли простота і практичність стали основними принципами дизайну. Баухаус — школа дизайну, що виникла у Німеччині, — започаткувала новий підхід до виготовлення меблів, у тому числі трибун. Ці вироби стали більш функціональними та універсальними, відповідали запитам як громадських установ, так і навчальних закладів.

Після Другої світової війни розвиток трибун відобразив глобальні культурні і технологічні зміни. Застосування пластику, фанери та нових

дерев'яних композитів дозволило зменшити вагу трибун, зробити їх мобільними і доступними. Водночас трибуни стали більш стандартними, що знижувало їхню унікальність як витворів мистецтва. Елементи декору, такі як інтарсія чи різьблення, втрачали популярність, поступаючись місцем простоті та економічності.

Сучасний етап (кінець XX — початок XXI століття) ознаменувався прагненням до індивідуалізації виробів. У відповідь на виклики глобалізації з'явився тренд повернення до локальної ідентичності. Це відобразилося і на дизайні трибун. Все більше виробників звертаються до використання натуральних матеріалів, таких як дерево, та інтерпретації традиційних технік, як-от різьблення чи інтарсія. З іншого боку, технології дозволяють поєднувати традиційні елементи з сучасними інноваціями: наприклад, використовувати лазерне гравірування для створення орнаментів чи інтегрувати трибуни з мультимедійним обладнанням.

Вироби сучасності, натхненні традиціями. Як приклад можна навести трибуни, створені для парламентів і конференц-залів у Скандинавії чи Японії, де традиції мінімалізму поєднані з натуральними матеріалами. Зразками унікального дизайну є трибуни, виготовлені з застосуванням інтерактивних екранів, які є частиною сучасних технологічних інтер'єрів.

Підсумовуючи, можна дати коротку характеристику видів трибун, які були актуальні в певних часах та регіонах.

Стародавні цивілізації. Трибуни були невід'ємною частиною повсякденного життя стародавніх цивілізацій, таких як Єгипет, Месопотамія, Греція та Рим. У цих суспільствах трибуни використовувалися для широкого спектру функцій, в тому числі:

- *Церемоніальні трибуни* використовувалися в релігійних церемоніях для зберігання священних предметів, ідолів або підношень. Часто мали

складний дизайн і були прикрашені релігійними символами та написами.

- *Пюпітри та трибуни* (див. Іл. 1.8) у Стародавній Греції та Римі слугували платформами для ораторів, політиків та філософів, на яких вони виголошували промови та публічні звернення. Ці піднесені платформи забезпечували ораторам видимість і авторитет у зверненні до натовпу.

Епоха Середньовіччя та Відродження: В епоху Середньовіччя та Відродження трибуни продовжували відігравати важливу роль у різних аспектах життя суспільства:

- *Музичні трибуни.* У церквах і палацах трибуни використовували для підтримки нот або рукописів під час релігійних служб, концертів і придворних заходів. Вони часто були вигадливо вирізьблені та оздоблені, що відображало мистецькі та релігійні смаки того часу.
- *Трибуни в університетах.* Часто зустрічалися в середньовічних університетах, де науковці читали з підвищених платформ. Ці пюпітри символізували авторитет академічної установи та знання, що поширювалися в її стінах.

Ранньомодерний період: З появою друкарського верстата і поширенням грамотності трибуни стали більш стандартизованими і поширеними:

- *Книжкові трибуни,* або пюпітри стали звичними предметами домашнього вжитку, їх використовували для читання релігійних текстів, художньої літератури та наукових праць. Ці підставки часто мали регульовані кути нахилу та висоту, щоб пристосувати їх до різних читацьких уподобань.

- *Амвони (див. Іл. 2.1)* в церквах слугували підвищеними платформами для священнослужителів, на яких вони виголошували проповіді та релігійні вчення. Ці трибуни часто були ретельно прикрашені релігійними мотивами і символами, що підкреслювало духовний авторитет проповідника.

Від промислової революції до сьогодення: У сучасну епоху трибуни продовжують еволюціонувати разом з розвитком технологій і дизайну:

- *Музичні та презентаційні трибуни (див. Іл. 1.4):* У XIX-XX століттях трибуни та презентаційні стійки стали стандартним обладнанням для музикантів, ораторів та виконавців. Їх виготовляли з різних матеріалів, таких як дерево, метал і пластик, що забезпечувало міцність і портативність.

Аналіз історичного розвитку трибун засвідчує, що цей елемент публічної архітектури та дизайну відігравав ключову роль у суспільному житті з давніх часів і до сьогодення. Трибуни слугували практичними інструментами, церемоніальними об'єктами та символами влади, відображаючи культурну, соціальну та технологічну динаміку свого часу.

2.3. Ілюстративний матеріал

Проаналізуємо значення трибуни у період античної історії. Одна з основ політичної влади давньогрецького правителя і військового начальника Перікла: ораторство. Найвідомішою серед промов Перікла є його «Похоронна

промова», виголошена після першого року Пелопоннеської війни для вшанування пам'яті загиблих у війні. Історик Фукідід записує його слова: «Вирішіть, що щастя залежить від свободи, а свобода – від мужності» [3].

Іл.1.0 Філіп фон Фольц, «Перикл вимовляє похоронну промову»

1852. Приватна колекція

Іл. 1.1 Пітер Ісаакс «Лекція лицарської академії»

1620. Данія

В даній картині (див. Іл. 2) теж зображений сюжет із акцентом на ораторі. Ця робота зображує навчальну сцену в лицарській академії — закладі, де юнаків з аристократичних родин готували до ролі військових і

політичних лідерів. Картина переносить глядача в культурний і соціальний контекст Данії початку XVII століття, коли освіта й підготовка еліти були важливими для підтримки влади та збереження соціальної ієрархії.

На передньому плані зображений учитель або наставник, який читає лекцію з кафедри (трибуни). Оратор жестикулює, що підкреслює важливість риторики — мистецтва красномовства, яке вважалося однією з основних навичок майбутніх лідерів. Його аудиторія складається переважно з молодих людей, що символізує перехід знань і цінностей від одного покоління до іншого

Трибуна у цій картині виконує кілька функцій:

1. **Функціональну.** Вона використовується як платформа, що дає можливість промовцю говорити на рівні, видимому всім присутнім.
2. **Символічну.** Орнаментовані деталі трибуни вказують на статусність навчального процесу. Її багатий дизайн символізує важливість освіти та знань як частини елітарного способу життя.
3. **Естетичну.** Різьблення та декор на кафедрі є відображенням стилю епохи й свідченням розвитку художньої обробки дерева в Данії того часу.

Трибуна на картині є важливим символом. Вона не лише фізично відокремлює промовця від слухачів, але й підкреслює його авторитет, статус і знання. У поєднанні з архітектурними деталями навколо, трибуна є центральним об'єктом, який допомагає сфокусувати увагу на взаємодії між оратором і слухачами.

Приклад виступу відомого політика нашого часу Д. Буша перед трибуною бачимо на іл.3.

Іл. 1.3 Президент Джордж Буш-молодший виступає на спільному засіданні Конгресу щодо закінчення війни з Іраком, Капітолій, Вашингтон, округ Колумбія. 06 березня 1991 р. фото: Президентська бібліотека і музей Джорджа Буша-молодшого

Це фото зображує звернення Президента США до Конгресу під час щорічного послання "*State of the Union*" у залі засідань Палати представників США. Центральним елементом композиції є трибуна, яка відіграє ключову роль як функціонально, так і символічно.

Трибуна в цьому випадку є платформою для виголошення важливих політичних і соціальних заяв. Вона розташована в серці архітектури залу, підкреслюючи значення слова й публічного виступу як основи демократичного процесу. Її дизайн є продовженням класичної традиції, що асоціюється з порядком, стабільністю та верховенством закону.

Особливості конструкції:

- Трибуна оточена символами влади США: ззаду розташований державний прапор, а вище написано "*In God We Trust*" — офіційне гасло країни.

- По обидва боки від трибуни знаходяться великі орнаментовані колони, що додають урочистості й демонструють архітектурну спадщину.
- Поруч із трибуною знаходяться спікер Палати представників та інші високопосадовці, що підкреслює значення сказаних слів у цьому місці.

Цей формат послання від президента до Конгресу має довгу історію, що бере початок із часів першого президента США Джорджа Вашингтона. Трибуна на таких подіях символізує об'єднання трьох гілок влади — законодавчої, виконавчої та судової, оскільки всі вони представлені під час цієї промови.

Такі звернення завжди мають величезне значення для громадськості та міжнародної спільноти, адже вони озвучують стратегічні плани країни. Президент використовує трибуну як символічний "голос народу", щоб донести ключові меседжі та викласти основні пріоритети нації.

Дизайн трибуни та оточення натхненні класицизмом, що характерно для американської державної архітектури. Ретельна обробка дерева й інтеграція символічних елементів, таких як державні печатки та орнаменти, є проявом традиції використання художньої обробки дерева як способу підкреслення статусу.

Трибуна на цьому фото є втіленням сили слова та важливості публічного виступу в демократичному суспільстві. Вона нагадує про спадкоємність політичних традицій і значення кожного слова, сказаного перед законодавцями та народом. Цей символ залишається актуальним упродовж століть, адже через нього встановлюється зв'язок між лідерами та суспільством, незалежно від епохи.

Висновки до II розділу

Досліджуючи історичний розвиток суспільного простору, в якому трибуни відігравали важливу роль, можна зауважити, що архітектурні

елементи, які слугували для публічних виступів, завжди відображали дух епохи та потреби суспільства.

У Стародавній Греції суспільні простори, такі як агори та пнікс, стали ареною формування демократичних традицій. Архітектурні деталі, зокрема платформи для ораторів, були мінімалістичними, але слугували важливій функції: підкреслювати ідею рівності громадян і значення слова в управлінні державою. У Римській імперії суспільні споруди, як-от форуми, розширили цю ідею, додаючи масштабність і монументальність. Римляни приділяли особливу увагу естетиці, інженерії та практичності своїх конструкцій, втілюючи ідеї порядку й величі.

Зі зміною епох функція публічних просторів та елементів для виступів трансформувалася. У середньовіччі їхню роль перебрали церковні амвони, які стали символами духовної влади. У період бароко й епоху Просвітництва суспільний простір знову став майданчиком для вираження ідей, навчання й освіти. Ці трансформації знайшли своє відображення в декоративних елементах: від складного різьблення до класичних форм, що втілювали гармонію та врівноваженість.

Історія свідчить, що розвиток публічних просторів нерозривно пов'язаний із культурними й соціальними змінами. Зокрема, архітектурний декор і конструктивні елементи завжди відповідали не лише практичним вимогам, а й відображали ідеї свого часу. У цьому контексті значущим є спадок майстрів, які створювали не просто функціональні конструкції, але й символи влади, духовності чи суспільного єднання.

Це дослідження дозволило усвідомити важливість поєднання функціональності та естетики в створенні елементів інтер'єру. Вивчення історії публічних просторів допомагає не лише краще зрозуміти культурний розвиток людства, але й використовувати ці знання для сучасного дизайну. Тому майбутні творіння, зокрема й у художній обробці дерева, мають

гармонійно поєднувати історичний досвід із сучасними вимогами, сприяючи відродженню традицій у нових формах.

РОЗДІЛ 3. ХУДОЖНЬО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОРУ НАРОДНОГО РІЗБЛЕННЯ МАЙСТРІВ БУКОВИНИ

3.1. Різьблення, як виражальний засіб створення декору на деревині. Типологія орнаменту.

Різьблення по дереву є одним із найдавніших і найунікальніших видів декоративного мистецтва, що несе в собі естетичну, символічну та культурну цінність. У Буковині цей вид мистецтва розвивався століттями, зберігаючи глибокі народні традиції та адаптуючись до змін епох. Майстри Буковини використовували дерево як основу для передачі символів, орнаментів і композицій, що відображали їхнє світобачення, духовність та зв'язок із природою.

Дерево, як матеріал, завжди мало особливе значення в побуті та творчості жителів Буковини. Це пояснюється багатими лісовими ресурсами регіону, що надавали майстрам можливість експериментувати з різними породами дерева, такими як дуб, бук, липа чи ясен. Традиційне різьблення розвивалося в кількох основних напрямках, залежно від призначення виробів: церковне різьблення, декоративне оформлення меблів, архітектурні елементи (двері, вікна, балки) і побутові речі (скрині, ложки, бочки).

За словами Володимира Горака у його праці *«Мистецтво різьблення Буковини»* (Чернівці, 1987): *«Різьблення на дереві — це не просто декоративний прийом, це мова символів, яка передає уявлення про світ та роль людини у ньому»*. Ця думка підтверджується аналізом збережених зразків народного різьблення, які є свідченням глибокого розуміння пропорцій, форми та деталей.

Особливу увагу в буковинському різьбленні приділяли орнаменту. Типологія орнаментів була надзвичайно різноманітною і включала:

- **Геометричний орнамент.** Цей стиль вважається найдавнішим і базовим у буковинському різьбленні. Він складався з елементів, таких як ромби, хвилі, косі хрести та кола. Наприклад, ромб символізував родючість, хвилясті лінії — воду як джерело життя, а косий хрест —

гармонію між небом і землею. У різьбленні скринь чи дверей геометричні елементи часто утворювали складні композиції, що створювали враження гармонійної завершеності.

- **Рослинний орнамент.** У XVII–XVIII століттях майстри Буковини все частіше використовували стилізовані рослинні мотиви, такі як квіти, листя, гілки чи виноградні грона. Як зазначає Михайло Кравець у праці *«Декоративне мистецтво Буковини»* (Львів, 2003): *«Рослинний орнамент символізував зв'язок із природою і водночас відображав циклічність життя та відродження»*. Цей тип орнаменту зазвичай використовувався для прикраси великих архітектурних елементів, таких як карнизи чи балки.

- **Зооморфний орнамент.** У буковинському різьбленні зображення тварин трапляються рідше, але вони мали важливе символічне значення. Наприклад, зображення птахів символізували духовність і політ думки, а олені — благородство й силу. Один із прикладів — різьблені декоративні елементи на дверях храмів, зокрема в селі Чагор.

Історичний розвиток різьблення на Буковині був тісно пов'язаний із суспільними й культурними змінами. У XV столітті цей вид мистецтва активно розвивався завдяки будівництву дерев'яних храмів. Майстри створювали різьблені іконостаси, кіоти та двері, збагачені складними орнаментами. Наприклад, різьблений іконостас церкви Святого Дмитра у Виженці є яскравим прикладом симбіозу народного стилю з релігійними традиціями.

У XVIII–XIX століттях, під впливом австро-угорської культури, різьблення стало більш деталізованим, з'явилися барокові та класицистичні мотиви. Це пояснюється розширенням контактів із європейськими стилями. Наприклад, меблі з різьбленими декоративними елементами, що створювалися в цей час, часто поєднували традиційні буковинські орнаменти з елементами європейського стилю.

Аналіз сучасних зразків різьблення по дереву демонструє, що майстри й досі зберігають народні традиції, адаптуючи їх до вимог часу. Як зазначає Горак: *«Майстри минулого створили основу, на якій нові покоління художників продовжують будувати унікальну мову декору деревини»*.

Задумкою моєї роботи, є використання орнаменту із традиційної української вишивки, що є невід'ємною складовою національної культури. Завданням стало стилізувати цей орнамент під техніку інтарсії, яка дозволяє втілити візуальні традиції текстильного мистецтва на дерев'яній основі. Як зазначає

В. І. Васильєв у праці *«Українське народне мистецтво: орнаментальні традиції»* (Київ, 1992), вишивка має глибоке коріння, а її орнаменти – це своєрідні символічні коди, що зберігають культурні й релігійні уявлення українців.

Інтарсія як техніка інкрустації підкреслює декоративний характер орнаменту, додаючи йому новий контекст у вигляді об'ємної структури деревини. Наприклад, дослідник Г. А. Лук'янов у книзі *«Художнє різьблення по дереву»* (Львів, 1975) відзначає, що інтарсія є одним із найбільш витончених способів прикрашання деревини завдяки її здатності передавати візерунки з точністю й естетичністю.

Українська вишивка є носієм багатой символіки, а кожен її елемент має глибоке значення. Орнаменти вишивки створювалися не лише для естетики, а й як оберіг, кодуючи в собі інформацію про космічний порядок, духовність, природний світ і соціальну ієрархію. Як зазначає С. П. Гуменюк у праці *«Символіка народного орнаменту»* (Чернівці, 1988), українська вишивка часто виконувала функцію захисту від негативних впливів, а її орнаменти передавалися як спадок із покоління в покоління.

Геометричні елементи орнаменту мають універсальне значення, що пов'язане зі світоглядними уявленнями предків. Наприклад:

- **Ромб із крапкою всередині** символізує родючість, добробут і плідність. Цей елемент нерідко використовувався у вишивках для молодих жінок, підкреслюючи їхню роль як хранительок роду.
- **Хрест**, як елемент, відображає гармонію світу, зв'язок між небом і землею. У буковинських орнаментах хрест також часто стилізували, поєднуючи його із зірковими мотивами.

Рослинні мотиви, за словами С. П. Гуменюка, відображали зв'язок із природою та циклічність життя:

- **Калина** символізувала жіночність і безсмертя роду, її зображення часто використовували у весільних рушниках.
- **Дуб** уособлював чоловічу силу й могутність, його мотиви часто зустрічаються в дерев'яному різьбленні.
- **Лілія** асоціювалася з чистотою та духовною красою, її мотиви також нерідко адаптувалися для техніки інтарсії.

Досліджуючи твори буковинських майстрів, можна помітити, як у їхніх роботах поєднуються елементи текстильного мистецтва з технікою різьблення. Наприклад, у традиційних дерев'яних скринях із Буковини відображені візерунки, аналогічні до тих, що використовувалися у вишивці на рушниках. Це свідчить про те, що різьблення було способом інтеграції текстильних мотивів у дерев'яний декор, як зазначає Т. М. Бойко у книзі *«Декоративно-прикладне мистецтво Буковини»* (Чернівці, 2001).

У процесі створення мобільної трибуни з дерева завданням стало поєднати геометричні й рослинні мотиви з урахуванням їхньої символіки, щоб виріб гармонійно вписувався в сучасний інтер'єр, зберігаючи при цьому національну ідентичність. Інтарсія дозволяє використати текстуру й відтінки деревини для акцентування деталей орнаменту, надаючи їм нового звучання в декоративному мистецтві.

Збереження традицій та їхня адаптація до сучасності, як наголошує С. Гуменюк, є важливим етапом у розвитку національного декоративного

мистецтва. У цьому контексті орнаменти вишивки, стилізовані під інтарсію, стають способом переосмислення спадщини й інтеграції її у сучасне життя.

Кольори у вишивці відігравали важливу роль не тільки як декоративний елемент, але й як символи з глибоким сакральним змістом. Вони відображали світоглядні уявлення українців, їхні вірування, емоційні настрої та зв'язок із природою і космосом. Кожен колір був носієм певної ідеї та змісту, а поєднання кольорів часто формувало цілісну «мову», зрозумілу тим, хто знав традиції.

Червоний колір є одним із найважливіших і найпоширеніших кольорів у традиційній українській вишивці. Він символізує життя, кров, енергію та любов. Червоний часто використовувався як оберіг, оскільки вважалося, що цей колір здатний захистити людину від злих сил, недоброзичливих поглядів і негативного впливу.

За словами етнографа Олени Сусак (*«Символіка української вишивки»*, Київ, 1997), червоний колір асоціювався з Сонцем і Вогнем, які уособлювали життя, тепло і відновлення. Цей колір часто використовувався у весільних рушниках і сорочках молодих, символізуючи родючість, продовження роду й любов між подружжям.

Червоний також мав магічну функцію: вважалося, що він здатний «відвернути зло», тому елементи цього кольору нерідко додавалися до одягу або рушників, які використовувалися в обрядових діях.

Білий колір символізував чистоту, святість і духовність. Це колір, який асоціювався з Богом, небесною гармонією та новим початком. Білий завжди був основою традиційної вишивки, адже переважна більшість вишивок створювалася на білій тканині.

У народній символіці білий колір мав зв'язок із життєвим циклом, адже саме білий супроводжував людину в найважливіших моментах життя: при народженні, весіллі та навіть смерті (білий одяг для поховань). У весільних

рушниках білий слугував фоном для орнаментів, підкреслюючи їхню символіку та важливість.

Вишивка червоним по білому — особливий варіант, який мав глибоке значення. Як зазначає С. П. Гуменюк у книзі *«Обряди та символіка української вишивки»* (Чернівці, 2002), поєднання білого й червоного символізувало гармонію між духовним і матеріальним світами. Білий — це чистота і святість, а червоний — це життєва енергія і сила. Разом вони створювали образ ідеального балансу, що втілювався у різних обрядах і ритуалах.

Сакральне значення червоного та білого. Поєднання червоного і білого часто зустрічається в народних обрядових вишивках і має глибокий релігійно-символічний підтекст. Білий, як колір чистоти й духовності, уособлює зв'язок із Божественним, а червоний — матеріальну енергію, продовження роду й захист. У комплексі ці кольори символізували гармонію душі й тіла, життя і смерті, а також оновлення.

Ця символіка нерідко використовувалася в обрядових тканинах, які супроводжували людину в ключові моменти її життя. Наприклад, рушники з червоно-білими орнаментами застосовували під час весільних обрядів, де вони символізували об'єднання двох начал — чоловічого й жіночого, матеріального й духовного.

Вишивка в роботі. У рамках створення мобільної трибуни орнаменти з української вишивки, виконані червоним на білому фоні, обрано для того, щоб передати ідею гармонії між традицією та сучасністю. Білий фон деревини в техніці інтарсії підкреслює чистоту й легкість, тоді як червоні орнаменти додають енергії, акценту й символічного значення, зберігаючи спадковість із культурою минулого.

Такий підхід дозволяє не лише прикрасити виріб, але й надати йому особливого ідентичного характеру, що відповідає глибоким традиціям українського народу.

3.2. Народні вироби і художні панно в хатньому інтер'єрі буковинців

Народне мистецтво завжди було важливою складовою побуту й духовного життя буковинців. У традиційному хатньому інтер'єрі вироби декоративно-прикладного мистецтва не лише прикрашали оселю, а й мали глибоке символічне значення, відображаючи естетичні й світоглядні уявлення місцевого населення. Серед них особливе місце займали різьблені дерев'яні елементи, художні панно, ткані рушники, меблі та інші об'єкти, які органічно доповнювали простір традиційної хати.

Різьблення по дереву було однією з найпоширеніших технік у створенні предметів побуту. Різьблені шафи, полиці, скрині, а також дверні наличники

виконували як утилітарні, так і декоративні функції. Вони мали символічне значення, часто асоціювалися з родючістю, захистом і достатком. У XIX столітті на Буковині переважали геометричні й рослинні мотиви різьблення, такі як «сонечка» чи «ромби», які підкреслювали єдність людини з природою. Як зауважує О. Воропай у книзі *«Дерев'яне мистецтво українців Карпат»* (Львів, 1989), вироби того часу відображали філософію гармонії між побутом і духовністю.

Художні панно з тканини та вишивки займали важливе місце в оздобленні оселі. Вони прикрашали стіни, стелі й меблі, додаючи в інтер'єр барвистості й тепла. Панно зазвичай створювали з льону чи вовни з використанням складних орнаментів, які мали символічний характер. Орнаменти вишивки розповідали історії з народного життя, зображували весільні чи обрядові сцени й часто несли оберегову функцію. Кольори й символи в таких панно підкреслювали основні ідеї родинного благополуччя, духовного піднесення й захисту від злих сил.

Інтер'єр буковинських хат вирізнявся гармонійністю й ретельним продумуванням кожного елемента. Вироби ручної роботи займали ключові місця, підкреслюючи важливість певних зон оселі. Наприклад, різьблені панелі розміщували у «чесній» зоні хати, поруч із іконами чи родинними реліквіями, акцентуючи увагу на сакральності цього простору. Важливо зазначити, що декор буковинських хат мав «сезонний» характер – для свят виготовлялися спеціальні вироби, які підсилювали урочисту атмосферу, зокрема, рушники з тематичними орнаментами або дерев'яні фігури для Різдва чи Великодня.

Народні вироби й художні панно з часом стали символами культурної спадщини регіону. Вони зберегли свою значущість і до сьогодні, надихаючи сучасних дизайнерів на поєднання традиційних технік із новими підходами. Різьблення та вишивка, збережені у виробках майстрів минулого, стали основою для створення сучасних художніх об'єктів, які гармонійно

вписуються в інтер'єри, залишаючи зв'язок із багатою культурною спадщиною Буковини.

3.3 «Мобільна трибуна», стилістична програма та композиційна побудова

В основі стилістичної програми створення мобільної трибуни лежить ідея поєднання сучасності й автентичності. Для цього було взято орнамент української вишивки, який традиційно використовувався як символічний елемент у народному мистецтві. Орнамент у техніці інтарсії адаптований до геометричних форм, що притаманні сучасному дизайну, зберігаючи водночас символіку й характерний ритм композиції.

Декоративне оформлення трибуни базується на застосуванні червоно-білої гами, яка має глибоке культурне значення. Червоний символізує життя, силу й енергію, а білий – чистоту, світло та духовність. Це поєднання кольорів характерне для багатьох регіонів України, зокрема й Буковини, і часто використовувалося в народній вишивці як знак гармонії та захисту.

Композиційна побудова мобільної трибуни підкреслює її функціональність. У конструкції передбачено плавні переходи між різними площинами, що створюють візуальну динаміку й зручність використання.

Фронтальна частина трибуни декорована стилізованим орнаментом у техніці інтарсії, який є ключовим елементом її естетичного наповнення. Бічні поверхні оздоблені лаконічними візерунками, які підтримують загальний стиль, але не перевантажують композицію.

Особлива увага приділяється вибору матеріалів. Основа трибуни виготовлена з якісної деревини, яка є традиційним матеріалом у народному мистецтві, але також відповідає сучасним стандартам екологічності та довговічності. Для декоративних елементів використано інші породи дерева, що створюють контрастні текстури й підсилюють естетичне враження. Завдяки ретельній обробці поверхонь досягається ефект натуральності й виразності, характерний для техніки інтарсії.

Процес виготовлення орнаменту для трибуни базувався на використанні сучасних технологій. Спершу орнамент був розроблений у вигляді ескізу, що враховував геометричні особливості техніки інтарсії та збереження символічного змісту візерунку. Далі для його виготовлення було використано фрезерний верстат із числовим програмним управлінням (ЧПУ), який забезпечив високу точність вирізання деталей. Завдяки цьому досягнуто акуратності виконання навіть найдрібніших елементів орнаменту. Техніка ЧПУ дозволила ефективно перенести складний візерунок із проектного ескізу на дерев'яну основу, створюючи витончену й деталізовану текстуру.

Таким чином, мобільна трибуна є уособленням гармонії між традиціями та інноваціями. Вона інтегрує елементи народного мистецтва в сучасний контекст, не порушуючи функціональності та комфорту. Використання українського орнаменту, виконаного за допомогою сучасних технологій, не лише надає виробу унікальності, але й підкреслює значущість народної культури в сучасному світі.

Висновок до III розділу

У третьому розділі було розглянуто художньо-стилістичні особливості декору народного різьблення майстрів Буковини, його символіку, технології та застосування в сучасному дизайні.

Аналіз різьблення як виражального засобу декору показав, що це ремесло є унікальним носієм культурної спадщини. Різьблені орнаменти на деревині відображали світогляд та естетичні смаки майстрів, слугували засобом передачі сакральних ідей і символів. Типологія орнаментів, що розвинулася в цьому мистецтві, є різноманітною, але завжди сповненою глибокого змісту, відтворюючи зв'язок людини з природою, віруваннями й традиціями.

Народні вироби і художні панно, які прикрашали хатні інтер'єри буковинців, є важливим свідченням побуту, естетики й творчої майстерності. Вони виконували не лише декоративну, а й оберегову та сакральну функції, підкреслюючи гармонійність взаємодії людини й навколишнього середовища. Їхні мотиви, стиль і техніка виконання стали основою для розвитку сучасного художнього дизайну на основі національної ідентичності.

Розробка мобільної трибуни в контексті магістерського дослідження стала прикладом вдалого синтезу традиційного народного мистецтва й сучасних технологій. Використання стилізованого орнаменту з української вишивки в техніці інтарсії забезпечило трибуні унікальність і водночас функціональність. Червоно-біла гама, характерна для народного декору, наповнила виріб символічним змістом, а застосування сучасного обладнання, зокрема фрезерного верстата з ЧПУ, дозволило створити виріб із високим рівнем деталізації та майстерності.

Таким чином, розділ підкреслює важливість вивчення й переосмислення народного мистецтва для створення сучасних виробів. Поєднання традиційних мотивів, символіки та новітніх технологій є ключовим підходом у дизайні, що дозволяє інтегрувати культурну спадщину в сучасний контекст, зберігаючи її актуальність і глибоке значення.

ВИСНОВОК

У ході магістерського дослідження на тему “Особливості дизайнерських рішень мобільних трибун для виступу як елемента інтер’єру адміністративних приміщень” було розглянуто широкий спектр аспектів, що впливають на розробку цього функціонального та естетичного об’єкта.

Аналіз історичних відомостей про розвиток трибун засвідчив їхню важливу роль у суспільному житті протягом століть. Від античних амфітеатрів до сучасних адміністративних просторів трибуни були місцем, де проголошувалася думка, приймалися рішення й формувалися ідеї. Їхній дизайн еволюціонував відповідно до змін у суспільстві, відображаючи як функціональні, так і естетичні потреби епохи.

Розгляд художньо-стилістичних особливостей декору, властивих Буковині, дав змогу інтегрувати культурну спадщину в сучасний дизайн. Орнаменти, стилізовані під традиційні українські вишивки й виконані в

техніці інтарсії, надали виробу не лише декоративної виразності, а й глибокого символічного змісту. Особливий акцент було зроблено на червоно-білій кольоровій гамі, яка, з одного боку, зберігає зв'язок із народними традиціями, а з іншого, гармонійно вписується в сучасний інтер'єр.

Важливим аспектом проєкту стало поєднання традиційного декору з сучасними технологіями виробництва. Використання фрезерного верстата з числовим програмним управлінням дозволило забезпечити високу точність виконання орнаментів і деталей конструкції. Це підкреслює прагнення до синтезу традицій і новітніх технологій у процесі дизайну.

Мобільна трибуна, створена в рамках дослідження, відповідає функціональним вимогам сучасних адміністративних приміщень, зберігаючи свою естетичну ідентичність. Її компактність, універсальність і декоративне оформлення забезпечують гармонійне поєднання з сучасними інтер'єрами, підкреслюючи національну самобутність.

Досліджуючи інноваційний дизайн, розглядаючи вплив на спікерів і глядачів, інтегруючи технології та вивчаючи культурні контексти, така розробка, як трибуни можуть покращити досвід і ефективність різних типів виступів.

Підсумовуючи, можна сказати, що дослідження трибун для виступів, незважаючи на їхню нішевість, є перспективним для наукових відкриттів і практичного застосування, поєднуючи дизайн, психологію та ергономіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбачов Д. Народне різьблення на Буковині / Д. Горбачов. — Київ: Либідь, 1990. — 320 с.
2. Гнатюк М. Дерево в українському мистецтві / М. Гнатюк. — Львів: Світ, 2005. — 240 с.
3. Білецький П. Історія декоративно-прикладного мистецтва України / П. Білецький. — Харків: Основа, 1996. — 288 с.
4. Макаренко К. Традиційне українське різьблення по дереву / К. Макаренко. — Чернівці: Рута, 2010. — 150 с.
5. Савчук О. Символіка орнаменту у вишивці / О. Савчук. — Полтава: ПНПУ, 2013. — 172 с.
6. Данилюк Т. Буковинський орнамент: історія та сучасність / Т. Данилюк. — Чернівці: ЧНУ, 2007. — 200 с.
7. Сіренко А. Художнє різьблення в народній творчості / А. Сіренко. — Львів: Каменярь, 2012. — 185 с.

8. Бойко І. Декоративно-прикладне мистецтво України: традиції і сучасність / І. Бойко. — Київ: Мистецтво, 1998. — 270 с.
9. Паламарчук В. Інтарсія в українському дизайні / В. Паламарчук. — Харків: Основа, 2016. — 210 с.
10. Петренко С. Композиція в українській народній вишивці / С. Петренко. — Полтава: ПНПУ, 2018. — 220 с.
11. Руденко О. Декоративний стиль у народній творчості / О. Руденко. — Чернівці: Рута, 2015. — 190 с.
12. Кравченко М. Естетика українського декоративно-прикладного мистецтва / М. Кравченко. — Київ: Либідь, 1993. — 260 с.
13. Бобкова Н. Народна орнаментика Буковини / Н. Бобкова. — Чернівці: ЧНУ, 2011. — 150 с.
14. Поліщук А. Українське різьблення по дереву: історія і сучасність / А. Поліщук. — Львів: Світ, 2004. — 230 с.
15. Гайдук В. Орнаментальні традиції української вишивки / В. Гайдук. — Полтава: ПНПУ, 2009. — 190 с.
16. Захарова І. Українське мистецтво різьблення / І. Захарова. — Харків: Основа, 2014. — 220 с.
17. Жуков О. Символіка українського народного мистецтва / О. Жуков. — Київ: Либідь, 1990. — 210 с.
18. Яровий П. Дерев'яне різьблення в народному мистецтві / П. Яровий. — Львів: Каменярь, 2008. — 175 с.
19. Ковальчук Т. Орнаментальна мова української культури / Т. Ковальчук. — Чернівці: ЧНУ, 2013. — 215 с.
20. Малиновський Ю. Техніки різьблення в українській традиції / Ю. Малиновський. — Полтава: ПНПУ, 2010. — 185 с.
21. Соколов В. Символізм кольору в українській народній творчості / В. Соколов. — Чернівці: Рута, 2016. — 190 с.

- 22.Ткачук І. Естетика української народної творчості / І. Ткачук. — Львів: Світ, 2011. — 200 с.
- 23.Литвиненко О. Композиційна будова орнаменту / О. Литвиненко. — Київ: Либідь, 2007. — 165 с.
- 24.Горбаченко М. Історія інтарсії в українському мистецтві / М. Горбаченко. — Харків: Основа, 2008. — 220 с.
- 25.Савченко Т. Народне мистецтво в інтер'єрі українського житла / Т. Савченко. — Полтава: ПНПУ, 2004. — 240 с.
- 26.Войтенко В. Орнаменти в українському різьбленні: традиції та сучасність / В. Войтенко. — Львів: Каменярь, 2006. — 175 с.
- 27.Романюк Н. Народна вишивка та її символіка / Н. Романюк. — Чернівці: Рута, 2012. — 190 с.
- 28.Щербак А. Українська дерев'яна скульптура та різьблення / А. Щербак. — Київ: Мистецтво, 1998. — 240 с.
- 29.Дубровська О. Орнамент як засіб художньої виразності / О. Дубровська. — Полтава: ПНПУ, 2005. — 180 с.
- 30.Грабовський С. Історія декоративно-прикладного мистецтва Буковини / С. Грабовський. — Чернівці: ЧНУ, 2014. — 220 с.
- 31.Берега О. Естетика і композиція української вишивки / О. Берега. — Львів: Світ, 2009. — 200 с.
- 32.Ніколаєнко І. Дерево як матеріал для декоративного мистецтва / І. Ніколаєнко. — Харків: Основа, 2010. — 180 с.
- 33.Климчук М. Символіка українського орнаменту / М. Климчук. — Київ: Либідь, 2013. — 250 с.
- 34.Гринчук Ю. Інтарсія та маркетрі в українському різьбленні / Ю. Гринчук. — Полтава: ПНПУ, 2018. — 230 с.
- 35.Чорний В. Художнє дерево в українській традиції / В. Чорний. — Чернівці: Рута, 2002. — 190 с.

- 36.Ткаченко Г. Різьблення по дереву в українському мистецтві / Г. Ткаченко. — Львів: Каменярь, 2007. — 215 с.
- 37.Семенюк П. Традиційний орнамент Буковини: історія і розвиток / П. Семенюк. — Чернівці: ЧНУ, 2015. — 205 с.
- 38.Бондаренко І. Декоративні техніки українського мистецтва / І. Бондаренко. — Полтава: ПНПУ, 2006. — 190 с.
- 39.Дяченко В. Композиційна гармонія орнаментів у різьбленні / В. Дяченко. — Київ: Либідь, 2012. — 170 с.
- 40.Бабій О. Дерев'яні елементи декору в народному житті / О. Бабій. — Харків: Основа, 2016. — 200 с.
- 41.Кушнір С. Історія художнього оформлення деревини / С. Кушнір. — Чернівці: ЧНУ, 2003. — 175 с.
- 42.Риженко А. Орнаментика української культури / А. Риженко. — Львів: Світ, 2008. — 190 с.
- 43.Тимошук І. Техніки народного різьблення / І. Тимошук. — Полтава: ПНПУ, 2014. — 210 с.
- 44.Кравець О. Художня спадщина Буковини / О. Кравець. — Чернівці: Рута, 2005. — 200 с.
- 45.Драгоманов М. Традиції та сучасність української орнаментики / М. Драгоманов. — Київ: Мистецтво, 1999. — 185 с.
- 46.Яворівський А. Дерев'яне мистецтво України / А. Яворівський. — Харків: Основа, 2010. — 230 с.
- 47.Олійник Л. Орнаментальні мотиви в українській вишивці / Л. Олійник. — Полтава: ПНПУ, 2013. — 195 с.
- 48.Лісовий П. Українське народне дерево / П. Лісовий. — Чернівці: ЧНУ, 2007. — 180 с.
- 49.Стефанюк В. Народні вироби в побуті українців / В. Стефанюк. — Львів: Каменярь, 2004. — 175 с.

50. Коломієць М. Символіка кольорів в українському мистецтві / М. Коломієць. — Київ: Либідь, 2016. — 200 с.

ДОДАТКИ

Іл.1.4 Підлоговий нотний п'юпітр.

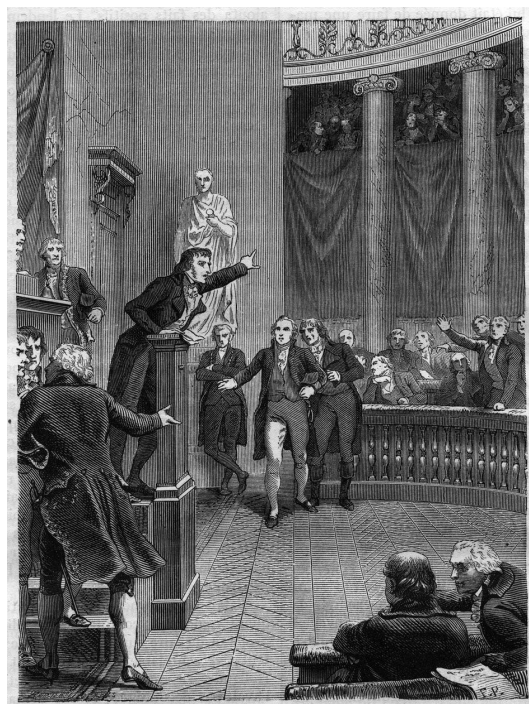
Автор фото: Яцек Галіцький

URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/User:Jacek_Halicki

Іл. 1.5 Амвони виготовлені компанією « New Holland Church Furniture »

URL: <https://www.newhollandwood.com/worship-furniture/>

Іл.1.6 Промова Бенжамена Констан (1767-1830) на трибуні. Гравюра 1865 р.

URL: <https://www.bridgemanimages.com/en/>

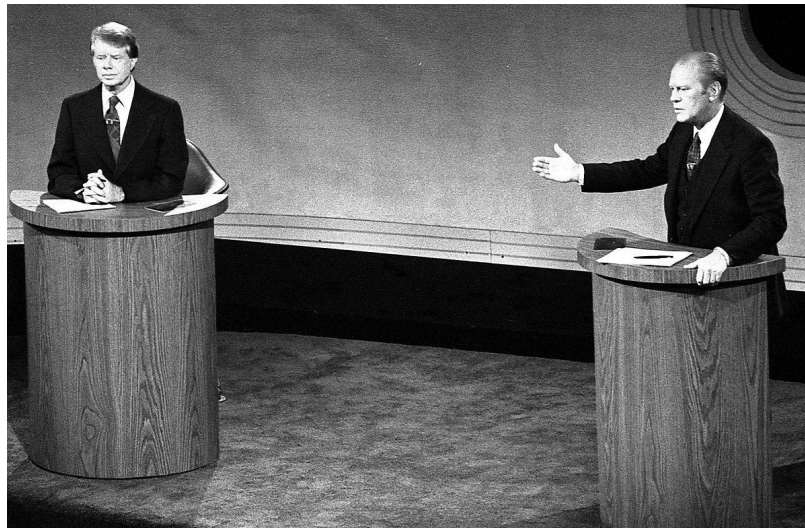
Іл.1.7 Мартін Лютер Кінг. Промова «У мене є мрія!»
28 серпня 1963 р.

URL: <https://ccl.org.ua/posts/2018/01/i-have-a-dream-martin-lyuter-kinh/>

Іл.1.8 « Цицерон викриває Катіліну » фреска 1889 рік, автор: Чезаре Маккарі.
Суспільне надбання

URL: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=80023891>

Іл.1.9 Президент [Джеральд Форд](#) і [Джиммі Картер](#) зустрічаються в Walnut Street Theatre у Філадельфії, щоб обговорити внутрішню політику під час перших з трьох дебатів Форда і Картера.

Фото 23 вересня 1976 року

Президентська бібліотека Джеральда Р. Форда

URL: <https://web.archive.org/web/20200920143243/https://www.fordlibrarymuseum.gov/images/avproj/pop-ups/B1603-10.html>

Іл.2.0 Велика Британія. Прем'єр-міністр Ліз Трасс виступає з промовою про відставку біля Даунінг-стріт

Фото 20 жовтня 2022

URL: <https://www.flickr.com/photos/number10gov/52441641064/in/photostream/>

Іл.2.1 Амвон церкви «Нотр-Дам» у Ревелі, Верхня Гаронна, Франція
Теодор Гейє та скульптора Гаска в Кастрі 1874 р.

URL:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eglise_Notre-Dame_de_Revel_-_Interior_-_Pulpit.jpg

Іл.2.2 Сучасний нотний п'юпітр WM Design
Виготовлена компанією «TAKE A STAND »

URL: https://www.takeastandinc.com/WM_Music_Stand.html

Іл.2.3 Сучасна трибуна із регулюванням висоти

дизайнер Юнгер + Мішель, Берлін

URL: <https://www.froescher.com/produkte/pse>